

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2004-2005

22 maart 2005

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**– van de heren Jos De Meyer, Bart Martens, Karlos Callens,
Jos Bex en Mark Demesmaeker en mevrouw Tinne Rombouts –**

**betreffende de aanmoediging van de productie
en het gebruik van biobrandstoffen uit teeltgewassen**

HOORZITTING

VERSLAG

**namens de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
uitgebracht door de heren Jan Verfaillie, Jef Tavernier en Stefaan Sintobin**

Samenstelling van de subcommissie:

Voorzitter: de heer Jos De Meyer.

Vaste leden:

de heren Stefaan Sintobin, Frans Wymeersch;

de heer Jos De Meyer, mevrouw Tinne Rombouts;

de heren Karlos Callens, Jul Van Aperen;

de heren Jacky Maes, Bart Martens.

Plaatsvervangers:

de heer Jef Tavernier;

de heer Mark Demesmaeker.

Zie:

174 (2004-2005)

- Nr. 1: Voorstel van resolutie
- Nrs. 2 en 3: Amendementen

INHOUD

	Blz.
I. Toelichting	4
I.1 Toelichting door de heer François Huyghe (Boerenbond)	4
I.2 Toelichting door de heer Jean-Pierre De Leener (Vlaams Agrarisch Centrum)	6
I.3 Toelichting door de heer Guy Depraetere (Algemeen Boerensyndicaat)	7
II. Vragen van de leden	9

DAMES EN HEREN,

Op 15 maart 2005 hield de Subcommissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid een hoorzitting over het voorstel van resolutie van de heren Jos De Meyer, Bart Martens, Karlos Callens, Jos Bex en Mark Demesmaeker en mevrouw Tinne Rombouts betreffende de aanmoediging van de productie en het gebruik van biobrandstoffen uit teeltgewassen (*Parl. St.* VI. Parl. 2004-05, nr. 174/1). De algemene toelichting werd gehouden op 8 maart 2005. Op 15 maart had de bespreking en de indicatieve stemming plaats (*Parl. St.* VI. Parl. 2004-2005, nr. 174/5).

I. TOELICHTING

De voorzitter: Aan de orde is de hoorzitting over het voorstel van resolutie van de heren De Meyer, Martens, Callens, Bex en Demesmaeker en mevrouw Rombouts betreffende de aanmoediging van de productie en het gebruik van biobrandstoffen uit teeltgewassen.

We horen vandaag de heer François Huyghe van de Boerenbond, de heer Jean-Pierre De Leener van het Vlaams Agrarisch Centrum en de heer Guy Depraetere van het Algemeen Boerensyndicaat. Zij zullen hun visie op het voorstel van resolutie toelichten.

I.1 Toelichting door de heer François Huyghe (Boerenbond)

De heer François Huyghe, Boerenbond: Biobrandstof is vloeibare en hernieuwbare energie van plantaardige oorsprong. Het is de enige beschikbare hernieuwbare energie onder vloeibare vorm. Biobrandstof is bestemd voor de transportsector. Het gaat meer bepaald om koud geperste koolzaadolie, biodiesel en bio-ethanol. Er zijn nog enkele andere producten, maar die zijn niet altijd even bruikbaar in motoren. Er zijn nog vormen van hernieuwbare energie als biomassa, maar deze zijn evenmin bruikbaar in wagens.

Koud geperste koolzaadolie betekent dat biobrandstof uit geperst koolzaad wordt gehaald. Bio-ethanol komt uit een zetmeelbron zoals bij-

voorbeeld bieten, rietsuiker, graan, maïs, aardappelen en cellulose. Biodiesel komt voort uit koolzaad, zonnebloem, soja, palmolie, frituurolie en dierlijke vetten.

Voor de productie van koolzaadolie of biodiesel, begint men bij de koolzaadplant. Die koolzaadplant wordt geperst. Dat deel van het productieproces is op kleine schaal uitvoerbaar. Enkele landbouwers zouden samen kunnen investeren in een pers. De koud geperste koolzaadolie wordt vervolgens veresterd. De glycerinealcohol in de olie wordt vervangen door methanol om de motoren soepeler te laten draaien. Dit product wordt gemengd met diesel. Indien het product niet veresterd wordt, krijgen we problemen met de viscositeit en het rendement van de motor. Uit dat proces vloeien een aantal bijproducten voort. Persen kan op kleine schaal. Veresteren vereist een grote scheikundige installatie.

Bio-ethanol wordt geproduceerd uit suikers, glucose, tarwe of cellulose. Door gisting en katalyse krijgt men bio-ethanol. Met zuivere ethanol rijden is mogelijk, maar het is slecht voor de motor. Bio-ethanol produceren is een zwaar chemisch proces dat in een raffinaderij plaatsvindt.

Er zijn verschillende redenen om biobrandstoffen te produceren. Het evenwicht op de landbouwgrondstoffenmarkt is verstoord. De graan- of koolzaadmarkt slabakt waardoor het inkomen van de landbouwers daalt. Biobrandstoffen openen nieuwe afzetmogelijkheden voor de landbouwers. Ze openen eveneens nieuwe mogelijkheden voor braakliggende gronden. Verder produceren we te veel suiker met als gevolg dat er exportsubsidies worden gegeven. Dat levert internationale kritiek op omdat wij de wereldmarkt verstoren. Als we de overtollige suiker verwerken in bio-ethanol, hoeven we het niet meer te verkopen op de wereldmarkt.

De productie van biobrandstoffen levert ook een belangrijke bijdrage aan het bereiken van harmonie tussen het Kyoto-protocol, de WTO en de multifunctionele landbouw. Landbouwers produceren niet meer voor voeding alleen.

Het bezorgt ons een positieve energiebalans. Het levert een gunstiger CO₂-balans op. De CO₂-uit-

stoot is 40 tot 70 procent lager. De cijfers variëren afhankelijk van de gebruikte producten en technologie.

Het stimuleert de werkgelegenheid. We zetten mensen aan het werk en leveren zo een bijdrage aan de schatkist.

Biobrandstof stoot minder zwavel en roet uit dan fossiele brandstoffen. Het eiwittekort waarmee Europa kampt, zal verminderen. Bij de productie van biodiesel en koud geperste koolzaadolie ontstaat een eiwitrijke koek, schroot genaamd. Schroot kan gebruikt worden in veevoeders waardoor we minder soja zullen moeten invoeren uit Argentinië, Brazilië of de VS.

Biobrandstoffen verminderen onze afhankelijkheid van de invoer van fossiele brandstoffen. Door zelfvoorzienend te worden zullen we de stijgingen van de olieprijs kunnen opvangen.

Biobrandstoffen zijn energiebronnen die voortkomen van planten die zonne-energie stockeren. De plant haalt CO₂ uit de lucht. Bij de verbranding is er een CO₂-uitstoot, maar de totale uitstoot is aanzienlijk minder. Er wordt meer energie vrijgegeven dan voor de productie vereist is. Uit de grafiek van de internationale olieprijsen blijkt een sterke stijging vanaf 2003. De recente evoluties beloven geen beterschap. De algemene verwachting is dus hoge olieprijsen, de grondstofprijsen daarentegen zijn momenteel laag.

Uit de conversietabel grondstoffen-bio-ethanol blijkt dat een hectare graan 2,46 ton bio-ethanol oplevert. Het rendement van bio-ethanol per hectare bieten is 4,76 ton, per hectare aardappelen is dat 3,97 ton. De drie producten zijn mogelijke grondstoffen, maar het rendement en ook de kostprijs van de productie verschillen.

Ik heb geen gegevens over de productie van koudgeperste olie in andere landen, voor bio-ethanol wel. In Frankrijk zijn bestaande installaties goed voor een productie van 91.000 ton bio-ethanol; in Spanje voor 176.000 ton; in Zweden voor 40.000 ton. Alleen in landen met een gunstiger fiscaal systeem of stimulerende wetgeving wordt er geproduceerd. In landen zoals België zonder defiscalisatie is er geen productie mogelijk. Door de volledige fiscale vrijstelling worden er in Spanje nog installaties bijgebouwd. In Frankrijk, Italië en Duitsland worden bijkomende projecten bestudeerd.

De productie van biodiesel ligt hoger, in totaal ongeveer 1,3 miljoen ton in Europa. Duitsland is de voornaamste producent. Men kan daar zelfs ingemengde raapzaadolie tanken aan de pomp. Ook pure plantaardige olie wordt ingemengd. Rijden op uitsluitend plantaardige olie vergt een aanpassing van de motor. Het product heeft immers een hoge viscositeit. Er is dus voorverwarming nodig ter hoogte van de injectie.

Een Europese richtlijn 2003/30 van 8 mei 2003 ter bevordering van het gebruik van biobrandstoffen of andere hernieuwbare brandstoffen in het vervoer, ondertussen omgezet in een KB, legt streefcijfers vast voor de productie van bio-ethanol. In België moet 5,75 procent van alle brandstof voor transport in 2010 vervangen zijn door biobrandstof, voor 2005 is dat 2 procent. Uitgaande van het huidige benzineverbruik, is er tegen 2010 120.000 ton bio-ethanol nodig. De meeste installaties werken met een derde bieten, twee derden granen. Bio-ethanol wordt nooit uitsluitend met bieten geproduceerd. Bieten is een moeilijker product. Daarenboven gaat het om een overschottenproductie: in bepaalde jaren is er bij het oogstproces een groot suikeroverschot, andere jaren minder. Daarom gebruikt men ook granen, die in ruime mate beschikbaar zijn. Kortom, tegen 2010 zijn er 32.520 hectare granen en 8.600 hectare suikerbieten nodig. Voor biodiesel is er meer dan 200.000 hectare koolzaad nodig om het streefcijfer te halen. Dit laatste cijfer is niet realistisch. Een biodieselinstallatie zal dan ook vooral draaien op ingevoerde grondstoffen.

In België zijn er 319.000 hectare granen, 5,75 procent bio-ethanol komt overeen met 10,2 procent van het areaal. Voor de suikerbieten is er 9,7 procent van het areaal nodig om de doelstelling te halen. Dat komt juist overeen met de overschottenproductie die nu geëxporteerd wordt naar landen buiten Europa. Op basis van het huidige areaal koolzaad is de doelstelling niet haalbaar. Dat heeft ook te maken met het feit dat België een land van dieselverbruikers is. Het overschot van benzine, afkomstig van de raffinage, wordt geëxporteerd, diesel daarentegen voeren we in. In Duitsland ligt de situatie anders.

De basisprijs van diesel, afgeleid uit de officiële prijzen van het ministerie van Economische Zaken was op 10 maart 0,328 euro per liter. De distributiemarges zijn wettelijk bepaald, daarbovenop

komt er 0,34 euro per liter accijnzen en energiebijdrage. Bij dat bedrag komt nog 21 procent BTW zodat de verbruiker 0,976 euro per liter betaald. Dat is de maximumprijs aan de pomp. Indien van koolzaad biodiesel wordt gemaakt, komt een berekening uit op een basisprijs van 0,55 euro per liter. Wanneer hierbij de distributiemarges, de accijnzen en de BTW worden bijgeteld, bedraagt de prijs voor de verbruiker 1,245 euro per liter.

Bepaalde landen, onder meer Duitsland en Spanje, hebben de accijnzen voor biobrandstoffen afgeschaft. Als bij ons de accijnzen afgeschaft worden, is de maximumprijs voor de verbruiker van biodiesel uit koolzaadolie 0,834 euro per liter. Dat is wel concurrentieel met de fossiele brandstoffen. De sleutel tot succes ligt in de defiscalisatie. Dat is een politieke aangelegenheid en de bevoegdheid van federaal minister van Financiën Reynders.

We vragen een volledige vrijstelling. Het klopt dat de biodiesel dan goedkoper is dan de gewone diesel. Dat is noodzakelijk om nieuwe producten te lanceren. De petroleumfederatie moet immers een aantal investeringen doen onder meer om de biobrandstof onder de gewone diesel te mengen.

Voor benzine geldt hetzelfde. Aan de pomp betaalt de verbruiker maximaal 1,187 euro per liter. De huidige interventieprijs voor granen is 100 euro per ton. Dat is een basisprijs, waar nog geen winst voor de boer ingerekend is. Ook dan is de basisprijs per liter bio-ethanol 0,55 euro per liter. De prijs aan de pomp bedraagt dan 1,529 euro per liter en is niet concurrentieel tenzij de accijnzen en de energiebijdrage afgeschaft worden.

De actuele reductie van de accijnzen op biodiesel bedraagt in Frankrijk 33 eurocent per liter, in Duitsland 47 eurocent per liter. Ook andere landen zoals Italië en Oostenrijk reduceren de accijnzen. Ook op ethanol en bio-ethanol zijn er accijnsreducties. Zelfs de Verenigde Staten reduceren de ethanolprijs met een vermindering van de accijnzen met 0,137 dollar.

De EU-richtlijn is al omgezet in een Belgisch KB, dat verschenen is in het Belgisch Staatsblad van 8 maart 2005. Defiscalisatie is absoluut noodzakelijk om concurrentieel te kunnen zijn met fossiele brandstof. Een punt van aandacht is bovendien

dat in landen als Brazilië bio-ethanol momenteel geproduceerd wordt aan 30 euro per hectoliter, dus 30 eurocent per liter. Rekening houdend met transportkosten en met het huidige invoertarief, bedraagt de prijs voor Braziliaanse bio-ethanol 43,2 euro per hectoliter. Dat is dus gunstiger dan de basisprijs van 0,55 eurocent per liter die net is genoemd. Als we de vertegenwoordigers van minister Reynders mogen geloven, komt de defiscalisering er zeker. Maar er zou zich een probleem kunnen voordoen als men slechts gedeeltelijk defiscaliseert, zodat de Braziliaanse bio-ethanol wel kan ingevoerd worden, maar onze Vlaamse landbouwproducten niet aan de bak kunnen komen. Het koninklijk besluit noch de Europese richtlijn bepalen immers dat de biobrandstof uit eigen land of uit Europa moet komen.

1.2 Toelichting door de heer Jean-Pierre De Leener (Vlaams Agrarisch Centrum)

De heer Jean-Pierre De Leener, Vlaams Agrarisch Centrum (VAC): Ik ben blij dat hernieuwbare energie hier eindelijk aan bod komt, dat er een voorstel van resolutie in die zin is ingediend en dat er een rondetafelconferentie plaats gevonden heeft. Dit is een kans die de landbouw moet grijpen. Als er één dossier is waar landbouw en leefmilieu elkaar kunnen vinden en waarover ook alle landbouworganisaties het eens zijn, is het wellicht dat van de hernieuwbare energie.

De vorige spreker heeft zich nogal toegespitst op de biobrandstoffen. De landbouw wil dat verruimen, met inbegrip van hernieuwbare energie voor elektriciteitsproductie. Maar vandaag start daar niemand mee omdat een aantal hefbomen nog moeten ingevuld worden, op het federale maar ook op het regionale niveau. Het koninklijk besluit bepaalt dat de hernieuwbare brandstoffen pas op de markt kunnen komen als daarvoor een Europese norm bestaat. En die is er vandaag enkel voor biodiesel. Een aantal andere landen hebben echter zelf standaarden opgelegd aan de producten van pure plantaardige oliën en aan bio-ethanol. Onze federale ministers van Leefmilieu en Energie hoeven die normen dus maar te kopiëren. Zonder normen kan er enkel biodiesel op de markt komen, met een accijnsverlaging, maar krijgen bio-ethanol en de pure plantaardige olie helemaal geen kans. De petroleumfederatie

wil enkel biodiesel, omdat dat het enige product is dat ze met mazout kan vermengen, waardoor die sector zijn monopolie in de verkoop behoudt.

Maar zelfs als de normen en de accijnsverlaging er zijn, zullen er nog maar een aantal boeren starten. Tegelijkertijd is er immers nood aan een kader waarbinnen de boeren die koolzaad of andere biomassa telen of andere energie proberen te capteren, kunnen inplanten. Ik denk dan vooral aan de windturbines maar ook aan de biogasinstallaties. Dat moet door het Vlaamse niveau ingevuld worden. Inzake de biobrandstoffen is ons advies aan de boeren dat de productie van het koolzaad en de verkoop ervan aan de prijs van 18,5 eurocent per kilogram, een onrendabele teelt is. Daarop zijn twee antwoorden mogelijk. Als de boer iets wil verdienen, dan moet hij een deel van de verwerking en de vermarkting in eigen handen nemen. Alleen voor iemand die koolzaad op het eigen bedrijf, in coöperatief verband of op stukloon verwerkt en tegelijk de koek terugneemt als eiwitgrondstof, wordt het interessant. Een tweede mogelijkheid is dat men op het Vlaamse niveau de productie van teelten aanmoedigt door hectaresten, als de boer aan de marktprijs levert. Daar is gelukkig ook aan gedacht in het voorstel van resolutie. Binnen de tweede pijler van het landbouwbeleid is een dergelijke stimulans mogelijk.

De meeste eindproducten scoren beter inzake emissies dan de huidige fossiele brandstoffen. Bovendien is de vrees dat een keuze voor deze of gene teelt zou leiden tot monoculturen, ongegrond. De koolzaadproductie moet immers een rotatie van één op vier respecteren. Als er bovendien pesticiden worden gebruikt bij de teelt van koolzaad, is die teelt niet rendabel omdat de pesticiden veel te duur zijn. De milieusector wijst wel terecht op het gevaar van de genetisch gemanipuleerde zaden: koolzaad kan immers zeer gemakkelijk kruisen. In de teelt van deze olieplanten willen we zeker niet met GGO-zaad aan de slag gaan.

I.3 Toelichting door de heer Guy Depraetere (Algemeen Boerensyndicaat)

De heer Guy Depraetere, Algemeen Boerensyndicaat (ABS): Na zoveel jaren onbegrip is eindelijk de aandacht gewonnen voor bio-energie. Er is niets nieuws onder de zon: de eerste dieselmotor is uitgetest op koolzaadolie en in de tweede wereld-

oorlog werd mijn grootvader door de Duitsers verplicht om koolzaad te verbouwen; toen reden redelijk wat auto's op methaangas. Intussen is men overgeschakeld op benzine en diesel, destijds zeer goedkoop. Nu swingen de prijzen evenwel de pan uit en moet er gezocht worden naar alternatieven. Alternatieve en groene energievormen worden bovendien als een dwingende maatregel door Europa opgelegd, onder de vorm van een richtlijn. Anderzijds is er vanuit uit landbouwopzicht de noodzaak tot de creatie van een belangrijke alternatieve teelt om op die manier de druk op het areaal van de klassieke teelten te ontlasten. Zoals bekend bestaat de neiging om bijvoorbeeld steeds meer aardappelen en groenten te telen bij gebrek aan waardevolle alternatieven, wat aanleiding geeft tot overaanbod van deze producten op de markt met als bekend gevolg: het kelderen van de verkoopprijzen.

Als er in het Gentse havengebied een bio-ethanol-fabriek opgestart wordt zou het toch een gemiste kans zijn om de ethanol alleen maar te halen uit ingevoerde tarwe of maïs. Het zou ook een gemiste kans zijn om indien toch tarwe, maïs of suiker van eigen bodem zou aangewend worden, niet te starten met goede interprofessionele afspraken, zoals wij die kennen in de suikerbietensector, ten einde de boeren een waardevol alternatief aan te bieden.

Wij vrezen echter wel dat Vlaamse boeren slechts weinig zullen kunnen profiteren van dit opzet. Allicht zullen granen betrokken worden die vanuit de haven binnen komen.

Koolzaad is daarentegen een gemakkelijke en vrij goedkope teelt die vlot in een teeltrotatie kan ingezet worden, maar echter niet wordt gebruikt ter vervanging van bieten. Koolzaad is een winterteelt zodat de grond ook in de winter is bedekt, wat de erosie van de akkers verhindert. Er zijn wel een paar teelttechnische problemen: duiven zijn verlekkerd op koolzaad en kunnen vooral in de winter de akkers kaalvreten. Bovendien is het zaad zeer klein, wat het gevaar op GGO's groot maakt. De opbrengst is eerder laag: 4 ton koolzaad per hectare is reeds behoorlijk. Dat levert 1000 à 1500 liter gefilterde olie op, gebruiksklaar. Met de wagen zou men dus 12.000 kilometer kunnen afleggen met de opbrengst van 1 hectare koolzaad. De olie zou eventueel aan de prijs van rode mazout kunnen gecommercialiseerd worden. Som-

migen beweren dat momenteel tot 0,5 euro per kilogram gegeven wordt. Het bekomen nevenproduct, het schroot, is een interessant eiwitrijk veevoeder. Als we het saldo van deze twee producten optellen kunnen we net de kosten dekken. Het uiteindelijk financieel rendement zal dus afhangen van de steunpremies, hetzij via gewone toeslagrechten of braakleggingstoelagen en andere.

Niettemin is de teelt van koolzaad een belangrijke optie, vooral met het oog op de steeds maar stijgende brandstofprijzen. Het ABS wil vooral de teelt van koolzaad ten volle steunen omdat de landbouwbedrijven hier het actiefst kunnen bij betrokken worden, meer dan bij de productie van bio-ethanol, die alleen maar kan geproduceerd worden in de chemie-industrie.

Alleen ontbreekt momenteel elke vorm van structuur en financiële omkadering. De overheid speelt ter zake een belangrijke rol. Er is vooreerst een accijnsaanpassing nodig: voor het gebruik op de weg zou een 100 procent vrijstelling dienen te komen. We pleiten voor een stadsbussenproject op koolzaadolie: dit zou bijdragen tot minder stadspollutie en zou kunnen zorgen voor een initiele vaste afzet, waaruit ook het nodige areaal kan berekend worden. Om het financieel rendement te halen kan een groene energiepremie aan de landbouwer gegeven worden. Door de verplichte inmenging van bio-ethanol en biodiesel komt België niet alleen zijn verplichting na voor Europa, maar zal het ook zijn achterstand met het buitenland inhalen. Afspraken moeten gemaakt worden via interprofessionele akkoorden om voor de industriële bio-ethanolproductie ook C-suiker en B-suiker te verwerken, zodat die niet op de wereldmarkt moet afgezet worden en zodat eventuele marktverstoringende exportrestituties overbodig worden. Deze restituties kunnen beter in het binnenland blijven en als rechtstreekse steun eerder aangewend worden voor energiewinningsinitiatieven.

Voor de koolzaadolieproducent moet een economische structuur gecreëerd worden. Het ABS opteert voor oliewinning op bedrijfsniveau. Als de afname geregeld is, kan de boer het koolzaad reeds vanaf de herfst in zijn teeltplan opnemen. Koolzaad wordt immers in de herfst gezaaid. Het eerste Belgische koolzaad kan dus ten vroegste volgend jaar verwerkt worden.

Het ABS wil daar zeker aan meewerken. Het ABS kan advies geven voor de praktische organisatie van het koud persen van koolzaad op het bedrijf. Zo kan gewerkt worden met een mobiele persenheid. Het ABS kan ook advies geven over logistiek: transport, opslag en bestemming van de koolzaadolie.

Telers die een contract afsluiten voor koolzaad krijgen de mogelijkheid mee te participeren als aandeelhouder bij de olieafnemer of biodieselfabrikant. Ik ben enkele weken geleden op bezoek geweest bij SCAM. Dat is een coöperatie van meer dan 2000 Waalse boeren. Zij zullen koolzaad verbouwen en koud persen om er een grote dieselmotor mee aan te drijven. Deze motor zal een generator aandrijven waarmee elektriciteit en warmte wordt verwekt.

Door het feit dat in Vlaanderen niet genoeg landbouwareaal beschikbaar is om te komen tot een 5 procent inmenging in diesel, zal men moeten invoeren vanuit derde landen. Het ABS kan via de Europese landbouworganisaties een netwerk uitbouwen van koolzaadproducerende boeren in andere Europese landen. Zonder zich te binden aan één mogelijkheid gaat de voorkeur uit naar de voormalige Oostbloklanden, waar in retour bijvoorbeeld gehygiëniseerde mest of bodemverbeteraar zou kunnen meegenomen worden. Er wordt gedacht aan een samenwerking tussen ABS en Poldersinvest om dit netwerk tot stand te brengen. De teelt van koolzaad kan deze landen een belangrijk inkomen bieden en tegelijkertijd wordt de druk tot overproductie van de klassieke teelten weggenomen, zodat hiervoor een betere prijs kan bekomen worden. Onrechtstreeks zal een massale koolzaaduitzaai een positief effect hebben op de prijsvorming van alle landbouwproducten in de wereld. Het evenwicht wordt immers hersteld.

Na de koude persing van koolzaad blijft een restproduct over, zijnde de koolzaadkoek of -schroot. Deze kan in de landbouw best gebruikt worden als eiwitrijk veevoeder. Dit maakt deel uit van duurzame landbouwpraktijken daar men minder afhankelijk wordt van het buitenland. Als we op grote schaal koolzaad verbouwen, zal de invoer van soja dalen.

De landbouworganisaties kunnen een grote rol spelen in het afdwingen van evenwichtige inter-

professionele akkoorden tussen de producenten en de afnemers van olie. Hier kunnen de contractvoorwaarden, de receptie en de prijzen vastgelegd worden. Het is belangrijk dat we vanaf het begin goed werken.

Wij vragen tegen de zomer concrete initiatieven omdat we willen weten of we in oktober het koolzaad moeten zaaien. Het kan niet de bedoeling zijn dat alle koolzaad of graan ingevoerd wordt. De accijnsaanpassing is dringend. Ten slotte vragen we een afnamegarantie. De prijs op de wereldmarkt is immers te laag.

Laten we ten slotte de biomethanisatie niet vergeten die het mogelijk maakt om grote hoeveelheden biomassa aan te wenden voor de productie van groene elektriciteit en warmte. Biomassa is in voldoende mate aanwezig: plantaardige afvalstromen, overtollige maïs-, aardappel-, groenten- en fruitvoorraden, dierlijke mest enzovoort.

De voorzitter: De teneur van de toespraken was positief. De verwachtingen zijn hoog. Om aan al deze verwachtingen te voldoen, zullen de federale en de Vlaamse overheid uitzonderlijk productief moeten zijn de komende weken en maanden.

II. VRAGEN VAN DE LEDEN

De heer Karlos Callens: Ik zit met een economisch probleem. De installaties om koud geperste koolzaadolie tot biobrandstof te verwerken zijn immens groot. Het zal niet eenvoudig zijn om in Vlaanderen genoeg investeerders te vinden voor zo'n installatie. In Vlaanderen zouden we koolzaad kunnen verbouwen en koud persen. De koud geperste koolzaadolie zouden we kunnen uitvoeren om tot biobrandstof te verwerken.

De Vlaamse landbouw kampt met twee problemen: mest en overproductie. Biomethanisatie is een oplossing voor ons mestprobleem. Waarom wordt daar zo weinig over gezegd?

Mevrouw Tinne Rombouts: Een van de argumenten voor biobrandstof is dat het een oplossing biedt voor het dalende inkomen van de landbouwers. Ik stel het liever niet zo voor. Ik denk dat we de productie van biobrandstof in de eerste plaats als leefmilieumaatregel moeten voorstellen waarvan de landbouw een bijdrage levert. We mogen

de kansen voor de landbouwers niet uit het oog verliezen en moeten er uiteraard op toezien dat onze eigen landbouwers betrokken worden. Slagen we daar niet in, dan worden we opnieuw afhankelijk van derden. Willen we koolzaadolie uitvoeren, dan zijn we afhankelijk van de prijs die men wil betalen. Willen we biobrandstof invoeren, dan zijn we afhankelijk van de prijs die men ervoor vraagt.

De prijs wordt berekend op basis van de wereldmarktprijs voor koolzaad en de interventieprijs voor graan. Dergelijke prijzen helpen onze landbouwers niet vooruit. Hoe hoog moet de prijs zijn om alle kosten te dekken en om de landbouwer een inkomen te garanderen?

In een aantal landen wordt een accijnsverlaging doorgevoerd. In welke mate moeten de accijnzen verlaagd worden?

De heer John Vrancken: Over koolzaad lopen de meningen uiteen. Enerzijds wil men er absoluut instappen, maar anderzijds heeft het ABS twijfels over de kosten en de productie. Heeft Vlaanderen genoeg landbouwgrond? Er is 224.000 hectare koolzaad en 32.520 hectare graan nodig om de 5,75%-norm te halen in 2010.

We mogen de verlaging van de accijnzen op biobrandstof niet compenseren met een verhoging van de accijnzen op fossiele brandstof. Biobrandstoffen kunnen de fossiele brandstoffen immers niet volledig vervangen.

We zijn wellicht al te laat om eind dit jaar koolzaad beginnen te zaaien. Deze hoorzitting zal daar niets aan veranderen. Toch dringen we erop aan om de productie van koolzaad zo snel mogelijk te kunnen starten.

De heer Frans Wymeersch: Iedereen is enthousiast over koolzaad. Er zijn nog enkele praktische hindernissen waar de heer De Leener op heeft gewezen.

De productie van koolzaad lijkt voor velen de meest aangewezen optie. Daartegenover staat dat deze optie niet evident is. Er is onvoldoende landbouwgrond. Bovendien wordt koolzaadolie vooral beschouwd als een vervangmiddel voor diesel. Als we in 2010 de 5,75%-norm willen halen, moeten we 25 tot 30 procent van ons landbouwareaal

gebruiken voor de teelt van grondstoffen voor biobrandstof. Als we de leefmilieunormen willen halen en tegelijk de landbouwers laten meegenieten, moeten we die grondstoffen in Vlaanderen produceren. De praktijk zal moeten uitwijzen of dat mogelijk is.

Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de productie van grondstoffen voor biobrandstof rendabel wordt zonder subsidies van welke overheid dan ook? Het kan niet de bedoeling zijn dat de overheid de productie van grondstoffen voor biobrandstof op middellange en op lange termijn blijft subsidiëren. Een kleine stimulans in de beginfase kan wel.

De heer Jean-Pierre De Leener: Het klopt niet helemaal dat de persen grote installaties zijn. Om pure plantaardige olie om te zetten in biodiesel is wel een grote installatie nodig. Naast heel wat vergunningen en veel energie. Dat is wellicht niet haalbaar voor landbouwers. Zeker als we rekening houden met de moeilijkheden die we zullen hebben om genoeg landbouwareaal te vinden.

Bio-ethanol produceren is relatief eenvoudig omdat we genoeg grondstoffen hebben. Een fabriek om bio-ethanol te produceren is echter een petrochemische fabriek. Gezien het bijhorende ontplofingsgevaar zal zo'n fabriek inplanten niet evident zijn. De vergunningen voor de geplande installatie in Gent zijn zelfs nog niet aangevraagd.

In Oudenaarde is er een fabriek die al het Waalse koolzaad opkoopt, perst en verkoopt voor de productie van biodiesel. Zij krijgen 0,55 euro per liter koud geperste koolzaadolie. Landbouwers zullen dus 0,52 tot 0,55 euro verdienen voor één liter koud geperste koolzaadolie. Voor die prijs wil ik geen koolzaadolie produceren. Ik moet 0,65 euro ontvangen. Anders begin ik er niet aan. Daarom zullen een aantal boeren moeten samenwerken om koolzaadolie te persen en te commercialiseren. Die boeren kunnen dan zelf beslissen of ze de koolzaadolie verkopen aan een buitenlandse fabriek om er biodiesel van te maken of rechtstreeks aan de consument die er 0,75 euro voor zal betalen.

Ik ging ervan uit dat de heer Depraetere één en ander zou vertellen over biogasinstallaties. Ik kan daar maar één ding over zeggen: wij vragen een kader om dat mogelijk te maken. Geen subsidies.

Alle beslissingen over biobrandstof beschouw ik als leefmilieumaatregelen. Voor biobrandstof zijn echter een aantal grondstoffen nodig. De landbouwsector kan die produceren. De landbouw wil die produceren mits er een redelijke prijs voor betaald wordt.

Alle gepresenteerde berekeningen zijn gebaseerd op de wereldmarktprijs. De landbouwers zijn echter niet tevreden met de wereldmarktprijs voor graan, koolzaad of C-suiker.

Ik zie twee mogelijkheden. Ofwel wordt de landbouwer gesubsidieerd om de grondstoffen voor biobrandstof te telen zodat hij ze aan de wereldmarktprijs kan verkopen. Ofwel wordt de landbouwer gestimuleerd om te investeren zodat hij ook een graantje kan meepikken van de verwerking van de grondstoffen die hij geteeld heeft. Daarvoor kunnen coöperaties opgericht worden.

België zal maximaal 120.000 hectare koolzaad moeten telen. 50.000 hectare in Vlaanderen en 70.000 hectare in Wallonië. Op die manier halen we 1,5 procent, maar dus niet de vereiste 2 procent. Daartegenover staat dat we vandaag al een aantal grondstoffen voor bio-ethanol telen. Dankzij de combinatie van bio-ethanol en koolzaad zullen we de percentages wel halen. Als we daarbovenop nog 6 procent van onze elektriciteit uit hernieuwbare bronnen willen produceren, zullen we een beroep moeten doen op biogas, windenergie, enzovoort. Wij zullen dus alle opties moeten combineren om de norm te halen.

Hoe kunnen we vermijden dat we grondstoffen moeten importeren? Hoe kunnen we ervoor zorgen dat de Vlaamse landbouwer zelf voor de grondstoffen zorgt? Als de suiker in Brazilië goedkoper is dan de onze, zal bio-ethanol uit Brazilië ook goedkoper zijn. Koolzaad of plantaardige olie kunnen wij produceren, maar zij niet. De Europese Unie zal uiteraard nooit toestaan dat wij invoer uit andere Europese landen uitsluiten. Wij hebben federaal minister Reynders wel duidelijk gemaakt dat we zo weinig mogelijk energie moeten steken in het overzeese transport van grondstoffen voor hernieuwbare energie. Misschien stemt de Europese Unie wel in met dit ecologische argument?

De heer Guy Depraetere: In Duitsland schieten de installaties voor biomethanisatie als paddestoelen

uit de grond, er zijn al meer dan 20 goeddraaiende installaties. We zijn ook al op bezoek geweest in Redange in Luxemburg. Daar is een coöperatie van een vijftientigtal boeren, die hun biomassa-afval met mest mengen en laten vergisten en op die manier een rendabel product verkrijgen. De productie wordt wel gesteund door de overheid.

In Vlaanderen zijn er een aantal schuchtere pogingen, die met een aantal problemen kampen. Als er sprake is van een mestverwerkingcomponent, zorgt dat voor problemen met omwonenden. Een project in Adegem is om die redenen op de lange baan geschoven. Een aardappelverwerkend bedrijf in West-Vlaanderen dat een biomethanisatie-installatie plaatst, heeft geen problemen omdat er geen mest aan te pas komt. Ik hoop dan ook dat het Vlaams Parlement geen vooroordelen heeft tegen een combinatie. Voor een goede biomethanisatie moet de koolstof uit het plantaardig materiaal gehaald worden. Om de bacteriën optimaal te laten renderen, is het nodig om een hoeveelheid stikstof toe te voegen. De bacteriën hebben immers stikstof nodig om te kunnen groeien. Mest kan zorgen voor de juiste inbreng van stikstof. Daarbij moeten natuurlijk een aantal evenwichten gerespecteerd worden. We hopen dat de politieke wereld kan bijdragen tot een ommezwaai van de publieke opinie.

Anderzijds wil ik ook verwijzen naar het initiatief in Wallonië waarbij ze het koolzaad verbranden in een motor die energie of elektriciteit opwekt. Ik hoop dat de overheid overweegt om stadsbussen op zuivere koolzaadolie te laten rijden. Dat is mogelijk mits de bussen een kleine ingreep ondergaan. Dat kan een grote invloed hebben op de publieke opinie.

De maximale capaciteit in Vlaanderen is 30 tot 40.000 hectare koolzaad, in Wallonië is dat ongeveer 100.000 hectare. Dat is een schatting. Vlaanderen kan dus niet instaan voor de levering van alle koolzaad. Dat mag geen reden zijn om dergelijke installaties te weren. In andere Europese landen zijn de accijnzen zo goed als afgeschaft, België mag niet achterblijven. Wij pleiten dus voor een volledige vrijstelling. Als de fossiele brandstofprijs voort stijgt, wordt het mogelijk om de steun te verminderen.

De heer Francois Huyghe: De Boerenbond wil alle mogelijkheden benutten: koudgeperste olie, biodiesel, bio-ethanol en biomethanisatie. Alle tech-

nieken komen de landbouw en het leefmilieu ten goede.

De koude persing van olie is op kleine schaal mogelijk. Het volstaat dat enkele boeren samenwerken. Voor biodiesel en bio-ethanol zijn grote scheikundige fabrieken met een voldoende schaalgrootte nodig. Een kleine installatie is dus niet concurrentieel. Toch heb ik tijdens de rondetafelconferentie vastgesteld dat investeerders klaar staan. Er is bijvoorbeeld een project van 50 miljoen euro over bio-ethanol in de haven van Gent en een project over biodiesel ter waarde van 30 miljoen euro. Dergelijke projecten hebben een gunstige invloed op de Vlaamse werkgelegenheid. De voorwaarde is dat de accijnzen afgeschaft worden, zoniet hebben de investeerders een handicap tegenover concurrenten in de buurlanden.

Er zijn inderdaad nogal wat vergunningsproblemen voor biomethanisatie. Op basis van afval is die verwerking economisch haalbaar. Een kilo droge stof uit bijvoorbeeld afval of bijproducten levert ongeveer een kilowattuur op. Bij de groenestroomcertificaten krijgt men 0,15 euro per kilowattuur. Allicht is het mogelijk om vanuit de tweede pijler van het Europese landbouwbeleid bijkomende stimulansen te geven.

Ik heb gewezen op de lage grondstoffenprijzen en de problemen van de landbouwers met hun inkomen. Landbouw en leefmilieu gaan in deze hand in hand. De prijzen waarop ik me gebaseerd heb om de omzettingstabel grondstof-biobrandstof op te stellen, garanderen de producenten geen inkomen. Het is gewoon de bedoeling aan te tonen dat biobrandstof zelfs aan wereldmarktprijzen niet concurrentieel is, tenzij de fiscaliteit aangepast wordt.

Wat bio-ethanol betreft, schaffen Spanje, Duitsland en Zweden alle accijnzen af, Frankrijk 60 procent ervan, Finland 51 procent, het Verenigd Koninkrijk 44 procent en Italië allicht 42 procent. Ook nieuw toegetreden landen zoals Polen, Hongarije en Tsjechië schaffen de taksen op biobrandstoffen volledig af. Binnen enkele jaren zal men met biodiesel rijden, alleen is het belangrijk dat de eigen Vlaamse landbouwproducten ervoor gebruikt worden.

De productie van koolzaad in Vlaanderen is beperkt. Een overdreven productie zou het landbouwsysteem in de war sturen. Men moet immers

rekening houden met teeltrotatie. Een gezamenlijke productie met suikerbieten is niet mogelijk wegens de nematoden. Alle mogelijkheden moeten benut worden. De voornaamste kwestie is het rendement van de landbouwbedrijven.

Grote installaties zullen ook indirect de prijs beïnvloeden. Ze zullen zich immers bevoorraden op de graanmarkt, die op Europees niveau een ‘commodity-markt’ is. Een graanmarkt is een weinig elastische markt: elke fluctuatie in aanbod of vraag heeft een aanzienlijke invloed op de prijs. De beperktere opbrengst door de droge zomer van 2003 deed de prijzen al aanzienlijk stijgen en leidde tot een beter inkomen van de boer.

De verlaging van de accijnzen op biobrandstof mag niet leiden tot meer accijnzen op de gewone fossiele brandstoffen. Dat is de verantwoordelijkheid van federaal minister Reynders. Ik heb begrepen dat men de technische mogelijkheden onderzoekt. In Frankrijk is er bijvoorbeeld een systeem van toewijzing van productiehoeveelheden aan bepaalde operatoren.

Iedereen wil graag een eigen inkomen zonder subsidies, maar Europa heeft er met zijn landbouwsubsidies anders over beslist. Dat hangt samen met de discussies in de wereldhandelsronde. We vragen enkel behoorlijke marktprijzen zodat er geen subsidies meer nodig zijn. We hopen dat de biobrandstoffen de markt zullen stimuleren.

De heer Karlos Callens: Is het mogelijk om de teelt van koolzaad af te wisselen met groenteteelt? Is koolzaad een diversificatieproduct?

De heer Guy Depraetere: Het is mogelijk om de teelt van koolzaad af te wisselen met bepaalde groenten maar bijvoorbeeld niet met kool.

De heer Jean-Pierre De Leener: Koolzaad hoort tot de kruisbloemigen. Met andere leden van die familie is teeltrotatie met behoud van de grondkwaliteit niet mogelijk. Trouwens, de bijtjes zijn verzot op koolzaadbloemetjes.

De voorzitter: Ik dank de sprekers van de landbouworganisaties voor hun uiteenzetting en het antwoord op de vragen.

De verslaggevers,

Jan VERFAILLIE
Jef TAVERNIER
Stefaan SINTOBIN

De voorzitter,

Jos DE MEYER
